

Arbeidet er konsentrert i tre hovedkomiteer. 1. komité arbeider med havbunnspørsmålene når det gjelder de store havdyp, dvs. spørsmålene om hvilke rettsregler som skal gjelde for utvinningen på de store havdyp, og hvilken internasjonal organisasjon vi skal etablere for å forvalte disse områdene. 2. komité arbeider med de vanlige havrettsspørsmålene fra sjøterritoriet og utover, dvs. kontinentalsokkel, økonomiske soner, streder, øygrupper, rette grunnlinjer osv. 3. komité arbeider med havforurensninger, med vitenskapelige undersøkelser og med et kapittel som kalles «overføring av teknologi». Det er først og fremst spørsmålet om å overføre teknologi fra de industrialiserte samfunn til utviklingslandene.

Når det gjelder 1. komité's detaljarbeid, har man der nedsatt en arbeidsgruppe, hvor formannen er den meget dyktige Chris Pinto fra Sri Lanka. Denne gruppen skal forsøke under denne sesjonen å hamre ut artiklene om hvorledes havbunnsområdene til de store havdypene skal utnyttes. Her står to store skoler mot hverandre. Den ene representeres av visse [108] industrialiserte samfunn som stort sett vil at den påtenkte havbunnsorganisasjonen bare skal være et slags registreringsorgan som skal registrere kravene fra de enkelte land, men ikke administrere og forvalte dette; det skal hvert enkelt land gjøre for seg. Mot denne skolen står da det store flertall under konferansen, derunder Norge og for så vidt de nordiske land, som mener at havbunnsorganisasjonen må ha en sterk forvaltende myndighet, slik at den kan bestemme hvilke områder som skal åpnes for utnyttelse, hvorledes utnyttelsen skal skje, at den skal ha en rimelig godtgjørelse som skal brukes til fellesskapets beste, først og fremst til utviklingslandenes beste. Det ser ut som det nå driver mot et rimelig kompromiss, slik at det er mulig under denne sesjon av havbunnskonferansen å få artikkeltekster for den første halvpart av det felt 1. komité steller med, nemlig rettsreglene som skal anvendes.

Derimot tror jeg det skal mye til at man nå vil komme fram til detaljregler når det gjelder etableringen av organisasjonen.

Når det gjelder 2. komité, har den hovedbyrden av arbeidet, og naturlig nok har den kanskje også de vanskeligste spørsmål, slik at det der stort sett går meget langsomt fremover.

Vi har hatt en arbeidsgruppe som har arbeidet med spørsmålet om rette grunnlinjer. Der har man kommet fram til bestemmelser som forhåpentlig er akseptable for alle land, derunder Norge, bl.a. når det gjelder å bruke tørrskjær som basis for rette grunnlinjer.

Vi har også en arbeidsgruppe som arbeider med streder. Det er kanskje et av de vanskeligste politiske spørsmål under denne konferansen. Der står på en måte de industrialiserte samfunn på én side, på grunn av deres stilling som skipsfartsnasjoner, de vil ha størst mulig frihet når det gjelder stredene. De to supermaktene går meget langt også i retning av å beskytte friheten i stredene for militær gjennomfart. Det er særlig det siste spørsmålet som volder vanskeligheter i relasjon til utviklingslandene.

Økonomiske soner er et meget vesentlig spørsmål, kanskje hovedspørsmålet under denne sesjonen. Dette spørsmålet er av 2. komité nærmest overlatt til den gruppen hvor jeg er formann, og jeg skal komme tilbake til de spørsmålene senere.

[109] Kontinentalsokkelspørsmålene arbeider vi også med i denne Evensen-gruppen. Av andre spørsmål som det arbeides med av arbeidsgrupper, er visse spørsmål som gjelder utstrekningen av sjøterritorier.

3. komité arbeider for tiden først og fremst med havforurensninger og med spørsmålet om frihet for vitenskapelige undersøkelser. Også denne komiteen har vanskelige problemer, men den har en arbeidsgruppe som arbeider effektivt med de alminnelige reglene om havforurensninger, med reglene om havforurensninger fra forurensningskilder på land og med havforurensninger i forbindelse med oljeutvinning o.l. til sjøs. Jeg skal kort få komme tilbake også til denne spesialgruppen, hvor Norge sitter med formannsstillingen, og som er bitt anmodet om å komme med utkast til artikler for havforurensninger som skriver seg fra skip.

Hvis jeg så skal si noe generelt før jeg går over til å snakke om denne spesialgruppen, må det være at det etter min mening vil være helt urealistisk å tro at vi vil greie å komme fram til en endelig traktattekst under denne Genève-konferansen. Jeg regner med at for visse hovedkapitlers vedkommende vil komiteene kanskje komme fram til fellestekster, men jeg tror ikke vi vil komme så langt at disse kapitlene kan bli lagt fram for plenarforsamlingen til avstemning. Jeg regner derfor med at vi ved slutten av denne konferansen, i den siste uken, må ta opp spørsmålet om konferansens fortsettelse. Presidenten for havrettskonferansen, Amerasinghe, har underhånden – i et underhåndsmøte han hadde med en del personer – foreslått en ny sesjon i august måned. Det fortøner seg for meg som at et slikt forslag er helt urealistisk. Jeg tror vi trenger betydelig mer tid mellom sesjonene, bl.a. for at små arbeidsgrupper i mellomtiden skal kunne utarbeide flere grunntekster til artikler. Jeg skulle anta at en ny sesjon ikke kan finne sted før på nyåret 1976. Det er umulig å holde den til høsten, fordi en rekke utviklingsland mangler det tilstrekkelige antall eksperter for både å være med i FNs generalforsamling og samtidig delta på en så svær konferanse som havrettskonferansen.

For så å gå litt i detalj når det gjelder den arbeidsgruppen som jeg var inne på, så er jo dette en liten, eller i hvert fall en uoffisiell gruppe. Den består av ca. 40 deltakere av eksperter. Nesten alle disse deltakerne er sjefer for sine delegasjoner. De representerer stort sett betydelig innflytelse og ekspertise i sine respektive geografiske grupper. I denne gruppen er alle de geografiske regioner med, og [110] alle politiske avskygninger er vel representert. De to supermaktene USA og Sovjet er med under denne sesjonen. Vi hadde en sesjon i New York i februar/mars måned, hvor også Kina var representert, men denne gangen har Kina meddelt oss at de bare ønsker å bli holdt à jour med utviklingen og få dokumentene, uvisst av hvilken grunn. For øvrig er en særgruppe som kaller seg «kystløse stater og geografisk vanskeligstilte stater» også representert i gruppen. Den byr på spesielle problemer.

Blant de emner som denne gruppen har hatt oppe til drøftelse, er først og fremst økonomiske soner. Vi har arbeidet med dette i et par år nå og er endelig kommet fram til en fellestekst som er det vi kaller 6. reviderte utgave av kapitlet. Det er et samlet kapittel om økonomiske soner. Den videre skjebne for dette kapitlet kjenner vi ikke. Jeg har noen eksemplarer av det her på engelsk. Vi har dessverre

ikke fått tid til å oversette det, for vi var ferdige med det først i går. Utgaven er underhånden gitt til konferansens president og til presidenten for 2. komité.

Jeg regner med at tekstene kommer til å bli innarbeidet som grunntekster for en konvensjon på dette spesielle området. Utgangspunktet i dette kapitlet er at kyststaten skal ha en økonomisk sone på 200 nautiske mil, og at kyststaten i denne økonomiske sonen skal ha såkalte suverene rettigheter både til de levende naturressursene og til mineralressursene. Videre har man her bestemmelser om at det er kyststaten som skal ha myndighet til å gi tillatelse til opprettelse av alle former for kunstige øyer, installasjoner og innretninger i dette området. Men når det gjelder fiskerettene, har man, for å imøtekomme temmelig absolutte krav fra andre interesserte stater, gått med på som et forslag at dersom kyststaten ikke selv fullt ut kan utnytte det man kaller rimelig maksimal fangst av levende ressurser, så skal kyststaten for så vidt ha en forpliktelse til å gi andre stater tillatelse til å fiske det overskytende. Men kyststaten beholder sin fulle reguleringsrett til ressursbevaring, til kvotereguleringer, til å bestemme hvilke stater som eventuelt skal delta osv.

Vi har i dette kapitlet også visse bestemmelser om geografisk vanskeligstilte stater og kystløse stater. Det man her foreløpig har slått fast som et prinsipp, er at kyststaten skal ha en plikt til å forhandle med disse statene for å se om det finnes muligheter for å gi dem visse muligheter for å være med på en viss tilgang til naturressursene, særlig de levende ressurser i kyststatens sone.

[111] Vi har til slutt tatt inn visse bestemmelser om fisk som er spesielt migrerende, som flytter seg over store havområder. Det vi her tar sikte på, er spesielle problemer som angår størje, delvis delfiner, andre hvalarter o.l. Det er problemer som i første rekke er aktuelle utenfor det amerikanske kontinent, og der har vi da funnet fram til kompromisser som skulle være akseptable.

Vi har også visse bestemmelser om såkalte «anadromous» fiskearter, dvs. laksen. Vi har der kommet fram til et kompromiss om at når det gjelder reguleringen av laksefisket, er det den stat i hvis elver laksen er klekket ut, som skal ha hovedansvaret og hovedrettighetene.

Vi har også en bestemmelse om noe merkelig som heter «catadromous» fiskearter. Der tar vi først og fremst sikte på visse spesialproblemer som reiser seg i forbindelse med ål, som i yngleperioden reiser fra hele verden ned til Sargassohavet for å yngle, og så kommer tilbake. Også her har vi en regel, som for så vidt er motsatt av den som gjelder for laksen, nemlig at det er de kyststater hvori ålen vanligvis befinner seg, og hvor den vanligvis går på land, som skal ha hovedrettighetene og forpliktelsene når det gjelder å regulere dette fisket.

Vi ble for så vidt ferdige med dette kapitlet om økonomiske soner i forgårs. Det ble pyntet litt på i går. Jeg tror det vil være et klart flertall for det under konferansen. Om vi vil få det tilstrekkelig 2/3 flertall i plenum, avhenger av om vi kan finne regler som får de kystløse stater til å stemme med oss.

Denne gruppen behandler nå forurensningsproblemene og kontinentalsokkelproblemene samtidig. Vi håper å bli ferdige med det i løpet av en 14 dagers tid. Da er det mulig vi kommer til å se på stredeproblematikken. Det er det vi eventuelt greier i år.

Hr. formann, jeg tror at dette er den redegjørelse jeg kan gi nå.

[112] **Formannen:** Jeg takker for redegjørelsen og vil bare gjøre oppmerksom på at det ville være ønskelig om vi kunne bli ferdige med denne saken til f.eks. kl. 1/4 på 10, slik at det kunne være muligheter for å bringe fram de to spørsmål som er bebudet til Regjeringen.

Ottar Brox: Det gjeld den teksten som det no ser ut til å vere oppslutning om i Evensen-gruppa. Korleis vil det bli for dei statar som oppfattar seg å ha tradisjonelle rettar innanfor desse 200 mils sonene? Vil dei f.eks. berre kunne pårekne å ha slike rettar dersom kyststaten ikkje har kapasitet til å utnytte desse ressursar som det dreier seg om?

Formannen: Jeg tror vi må samle opp noen spørsmål.

Arne Kielland: Havrettsministeren sa at vi ikke kan regne med noen behandling av tekstene fra komiteen i plenum på denne konferansen. Det sa han generelt ganske tidlig i orienteringen. På slutten sa han at det vil være flertall i plenum for framlegget fra Evensen-gruppa om økonomiske soner, men at det er tvil om det vil være 2/3 flertall. Jeg vet ikke om han med det siste mener at det vil bli en plenumsprøving på akkurat utkastet til økonomiske soner alt nå før denne sesjonen går fra hverandre. Det er det ene spørsmålet til oppklaring.

Det andre spørsmålet, det som kanskje interesserer oss aller mest nasjonalt, er: Hvilken innflytelse får utviklinga i Genève på Regjeringas målsetting om å realisere en fiskerigrenseutvidelse tidligst mulig i 1975?

Kåre Willoch: Ett av mine spørsmål er allerede stilt. Kan jeg bare få lov til å legge til et spørsmål om hvorledes Sovjet og USA stiller seg til dette sonespørsmålet?

[113] **Asbjørn Haugstvedt:** Jeg forstod havrettsministeren innledningsvis slik at de økonomiske sonene utelukkende gjelder de levende ressurser, at man skulle kunne forhandle om at andre stater skulle kunne utnytte disse ressursene i de tilfeller kyststaten selv ikke utnyttet dem maksimalt. Men på slutten var havrettsministeren inne på dette igjen, og da sa han det slik at vi skulle få denne plikten til å forhandle særlig om «de levende ressurser». Mitt spørsmål er derfor: Er det noe annet enn de levende ressurser man skal forhandle om innenfor de økonomiske sonene? Kan det f.eks. komme på tale å forhandle om mineraler som eventuelt finnes innen disse soner?

Willy Wold: Jeg merket meg havrettsminister Evensens opplysning om de tilfeller hvor kyststaten ikke sjøl er i stand til å fiske det som er forsvarlig. Det jeg lurer på, er: Hvem skal i så fall avgjøre hvorvidt det er forsvarlig å fiske mer? Vi har

jo allerede hatt konflikter på et slikt spørsmål. Jeg tenker her på den såkalte torskavtalen.

Hvilken innflytelse får den enkelte kyststat sjøl til å fastlegge det som det måtte være forsvarlig å fiske av de enkelte ressurser?

Formannen: Det er nå kommet så mange spørsmål – til dels vesentlige spørsmål – at det vel er på tide at havrettsministeren, eventuelt fiskeriministerens, får slippe til.

Statsråd Jens Evensen: La meg for det første si at dette bare er et rent arbeidsutkast, et såkalt «blue paper». Dets videre skjebne, om dette blir noe endelig resultat, kan jeg ikke garantere, så jeg vet ikke hvor stor vekt man skal legge på dette dokumentet. Jeg tror imidlertid at det vil ha en viss betydning.

Når det gjelder representanten Brox' spørsmål om hvordan det vil bli for stater med tradisjonelle rettigheter, har vi i dette kapitlet i prinsippet unngått å gi spesialrettigheter til stater med tradisjonelle fiskeadganger. Det er opp til den enkelte kyststat selv å avgjøre hvem den eventuelt vil gi adgang til å fiske tilleggskvoter av levende ressurser som den ikke selv kan utnytte. Men i denne forbindelse skal kyststaten ta opp i sin vurdering faktorer som at dette kan føre til voldsomme økonomiske forskyvninger i en overgangsperiode for [114] vedkommende andre stat. De har imidlertid ingen uttrykkelige rettigheter i de økonomiske soner. For så vidt er kyststatens rettigheter i prinsippet her meget sterke. At man kan bli utsatt for politisk press og andre forhold, er en annen sak, men det rettslige grunnlag skal altså være svært suverent for kyststaten.

Jeg har forresten et antall eksemplarer av denne foreløpige tekst her – dessverre bare på engelsk. Den er da tilgjengelig for de som eventuelt er interessert i den.

Når det gjelder representanten Kiellands spørsmål, er det riktig at jeg tror ikke at det kommer til å bli noen plenumsbehandling på nåværende sesjon av dette med økonomiske soner eller andre hovedkapitler. Når jeg nevnte at jeg mente det var et klart flertall i konferansen for økonomiske soner, var det basert på de erfaringer og de bakgrunnskunnskaper en har, og ikke på spørsmål om avstemning. Når jeg også sa at dette med 2/3 flertall i plenum er mer problematisk, skyldes også det en vurdering av den politiske situasjon i Genève, og ikke et uttrykk for at det kommer til å bli avstemning i plenum nå. Vi er ennå ikke kommet så langt, særlig når det gjelder kompromisser med kystløse stater og geografisk vanskeligstilte stater, at det ville være taktisk riktig å forsøke å presse dette spørsmål i plenum. [115] Jeg tror det kan være tvilsomt om vi her ville ha 2/3 flertall i dag.

Når det gjelder det andre spørsmålet som ble stilt av representanten Kielland, hvilken innflytelse utviklingen i Genève har på Regjeringens erklæring og fiskerigrensepolitikk, så vil etter min mening utviklingen i Genève kunne være av stor betydning for Regjeringens forhandlingsopplegg i detaljer, men det er klart at Regjeringen her har kommet med en målsetting som den vil fastholde. Dette må avhenge litt av utviklingen i de siste fire ukene. Det er et spørsmål jeg ikke har hatt

anledning til å ta opp og diskutere med Regjeringen, og jeg ønsker derfor ikke å komme nærmere inn på det.

Representanten Willoch spurte om Sovjet og USA gikk inn for prinsippet om økonomiske soner på 200 mil. Jeg kan her nevne at det nå er klart at begge disse statene går inn for dette hovedprinsippet. De eneste land som i virkeligheten stritter imot denne utvikling i prinsippet, er visse av EF-landene, særlig Forbundsrepublikken Tyskland og Frankrike. Storbritannia går klart inn for 200 mil, og vil, tror jeg, i nær framtid kanskje komme med en erklæring i denne retning. Jeg tror Forbundsrepublikken Tyskland er på gli, muligens også Frankrike, men der har vi visse mindre vanskeligheter.

Når det gjelder representanten Haugstvedts spørsmål, er det på det rene at det dette utkast til artikler om økonomiske soner tar sikte på, er visse muligheter for andre stater til å få adgang til de levende ressurser – ikke mineralsressursene – men også det skal den enkelte kyststat avgjøre. Det dreier seg her bare om levende ressurser, hvis jeg har sagt noe annet, er det en forsnakkelse. Jeg kan i denne forbindelse, og også i forbindelse med spørsmålet fra representanten Wold, si at det er kyststaten som skal avgjøre om den har kapasitet nok til å fiske opp alt selv eller ikke – det fremgår også klart av formuleringen – og det er kyststaten som skal avgjøre hvem den eventuelt ønsker å slippe inn her og på hvilken måte – med hvilke typer båter, med hvilke fangstredskaper og med hvilke kvoter.

Formannen: Ønsker fiskeriministeren ordet? – Da gis ordet igjen fritt.

Per Borten: Det var bare til det siste. Kyststaten selv er altså fullstendig suveren til å fastslå hva som er optimal beskatning, det skal ikke diskuteres med andre stater, og det vil ikke bli instituert at man skal ta hensyn til andre stater.

[116] **Statsråd Jens Evensen:** Jeg bekrefter at kyststaten selv er suveren til å bestemme hva som er optimal beskatning. På den annen side sier vi naturlig nok i kapitlet at når den bestemmer dette, skal den ta hensyn til internasjonale organisasjoners anbefaling om ressursbevaring. Det legger visse bånd på kyststaten, slik at den heller ikke selv kan drive rovfiske, hvilket vi mener er meget viktig.

Formannen: Er det flere spørsmål, eller kan vi sette punktum for fellesmøtet? Så vidt jeg kan se, er spørrelysten oppbrukt.

Jeg vil takke statsråd Evensen for den redegjørelse han har kunnet gi oss på dette tidspunkt, og ønsker lykke til med det videre arbeid.

Vi fortsetter da som møte i den utvidede. Her har forsvarsministeren bedt om at departementsråd Stephansen og oberst Bjørge Hansen får anledning til å overvære møtet, og jeg ber om at de blir innkalt.

Representanten Berit Ås har ønsket å stille to spørsmål, ett, så vidt jeg skjønner, til forsvarsministeren og ett til utenriksministeren. Dessverre har ikke utenriksministeren anledning til å møte i dag, men i samråd med fru Ås vil

statssekretær Arnesen stå til disposisjon. Jeg går ut fra at det ikke er noen innvending mot det, og jeg gir da straks ordet til Berit Ås.

Berit Ås: Jeg vil gjerne få takke for at jeg så fort fikk anledning til å stille disse spørsmålene. Det ene gjelder flykjøpet, og det andre gjelder den mislykkede Paris-konferansen.

Formannen: Kanskje vi kan ta dem i to omganger.

Berit Ås: Ja. Det er slik at vi i norsk presse er blitt kjent med det standpunkt den nederlandske regjering har tatt når det gjelder flykjøpet, og det er også blitt kjent at regjeringen i Danmark har bestemt seg for ikke å legge fram forslag i det danske folketing når det gjelder kjøp av YF 16-flyene.

Siden forsvarsministeren har uttalt at flykjøpet er kommet i et nytt lys, vil jeg gjerne be om å få Regjeringens syn på det standpunkt til flykjøpet som vi [117] ble kjent med tidligere her i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite, og jeg vil spørre direkte hvilke vurderinger som nå har funnet sted etter at Nederlands og Danmarks beslutninger er blitt kjent. Står Regjeringen fremdeles fast ved valget av flytype, og finnes det noen vurdering av tidspunktet for iverksettingen av det samarbeid som ble skissert opp i det forrige møte vi hadde?

Statsråd Alv Jakob Fostervoll: Situasjonen har ikke endret seg siden vi var sammen sist, og jeg gav min redegjørelse her. Det er den formelle siden av saken.

I forbindelse med at den danske forsvarsministeren ikke på tirsdag drøftet dette i sin regjering, ble det i avisene gitt uttrykk for at Danmark hadde besluttet ikke å fremme dette forslag for folketinget. Den holdningen kan ikke på offisielle kanaler regjeringene imellom bli bekreftet fra det danske forsvarsdepartement.

Da jeg uttalte meg på basis av denne gjengivelsen i pressen av forsvarsminister Møllers intervju på Jylland et sted, tok jeg det som sannsynlig at det var noe i disse pressemeldingene, og min uttalelse gikk da på at det som er den norske regjeringens beslutning, og som er meddelt her, er at dersom det blir en 4-landsgruppe, er Regjeringen innstilt på å anskaffe F 16. Hvis dette ikke holder, hvis det ikke blir en 4-landsopptreden, er selvfølgelig saken en annen, for det er grunnlaget for hele avtalesystemet når det gjelder industrifordelinger, kjøp, produksjonslinjer osv. som vi har arbeidet med, og disse forskjellige spørsmål må da drøftes om igjen. Men de underretninger jeg har, som gjelder både Nederland, Danmark og Belgia, er at situasjonen ikke er endret fra tidligere. Det gjelder regjeringenes holdning.

Det har skjedd en tidsforskyvning når det gjelder Belgia. Det henger sammen med utenlandsbesøk i Kina, og de kan sannsynligvis ikke få behandlet det før ved månedsskiftet april-mai. De andre land regner imidlertid med å ha beslutningen klar i løpet av april måned eller de første dager av mai.

Formannen: Skikk og bruk her i huset tilsier vel at fru Ås får anledning til å kommentere svaret og eventuelt stille tilleggsspørsmål før vi slipper ordet fritt.

[118] **Berit Ås:** Jeg vil få takke for svaret. Jeg har et tilleggsspørsmål, og det gjelder de vurderinger som ble gitt her i komiteen forrige gang om de tekniske fortrinn ved YF 16-flyene. Jeg har forstått det slik at de dokumenter som ligger til grunn for tekniske fortrinn, har vært hemmeligstemplet, samtidig som vi nok en gang i norsk presse – denne gang i «Vi Menn» – har fått en vurdering av de tekniske ferdigheter som tilknytter seg disse flyene. Jeg har forstått det slik at det ikke skal være så lang avstand mellom det som står i «Vi Menn» nå og de hemmeligstemplede dokumenter. Er da noen mulighet for at vi på dette tidspunkt kan få se i skriftlig form vurderingene av disse flytypene?

[119] **Formannen:** Forsvarsministeren skal selvfølgelig få svare på spørsmålet, men jeg synes ikke det er rimelig at vi uten videre kan forlange at en statsråd skal være i stand til å kommentere artikler – enten det er i dags- eller ukepressen – hvis dette ikke er varslet på forhånd. Men hvis forsvarsministeren ønsker det, kan han selvfølgelig kommentere dette. Det er jo også stilt andre spørsmål.

Statsråd Alv Jakob Fostervoll: For min del vil jeg si at jeg har ikke lest «Vi Menn» på dette feltet. Men jeg kan i hvert fall si at en av de som er intervjuet der, er en av dem som har arbeidet med dette saksområde, og han vet utmerket godt hva som er konfidensielt i denne sammenheng, så han har helt åpenbart ikke gitt uttrykk for noen av de konfidensielle tingene her.

Otto Lyng: Jeg vil bare opplyse at ifølge norsk presse og også gjennom radio, har Anker Jørgensen dementert forsvarsministerens uttalelse når det gjelder Danmarks holdning til flykjøpet, og det er også i norsk presse og kringkasting opplyst at utenriksminister van der Stoep i Nederland, som er fra sosialdemokratene, har gått inn for kjøpet av YF 16.

Formannen: Ønsker forsvarsministeren å kommentere dette?

Statsråd Alv Jakob Fostervoll: Ja, bare ved å understreke at situasjonen for så vidt gjelder disse landene, ikke har endret seg siden sist vi var sammen.

Formannen: Er det flere spørsmål i denne forbindelse? – Da går vi over til sak nr. 2 under Eventuelt. Jeg slipper da Berit Ås til med sak nr. 2, hvor altså statssekretær Arnesen vil svare på utenriksministerens vegne.

[12] **Berit Ås:** Hvis det er riktig at Norge ikke var med som deltaker på Paris-konferansen, vil jeg først be om å få svar på hvorfor...

Formannen: Jeg gjør oppmerksom på at komiteen ikke er blitt orientert om hva denne saken gjelder, så jeg vil be om at fru Ås opplyser hvilken Paris-konferanse det siktes til.

Berit Ås: Det andre spørsmålet gjelder da den forberedende konferanse som fant sted i Paris for å planlegge samarbeidskonferansen mellom i-land, u-land og OPEC-land, og det er særlig fordi vi står foran debatten om IEA-avtalen hvor nettopp dette mer globale samarbeid i energispørsmål er viktig å få klarlagt, at jeg spør om Norges deltakelse i denne planleggingskonferansen. For det første: Hvis det er slik at Norge ikke deltok, vil jeg gjerne få vite hvorfor, siden vi jo er et oljeproduserende land og er i ferd med å gå inn i IEP-samarbeidet. Og for det andre: Når det gjelder det som skjedde, kan det være av betydning for oss alle å få Regjeringens vurdering av hvordan det nye initiativ til fremtidige samarbeidsordninger nettopp mellom i-land, u-land og OPEC-land vil kunne komme i stand.

Statssekretær Arne Arnesen: Som representanten Ås sa, er dette en rent forberedende konferanse begrenset til et meget lite antall land som ble invitert av den franske president til å forberede en større konferanse, hvis tidspunkt ikke er endelig fastsatt. Det skulle bl.a. denne forberedende konferansen diskutere.

Det var i alt 10 land som deltok i denne konferansen, men det har vært forutsetningen at på selve hovedkonferansen skulle deltakerkretsen utvides til et større antall land, dog uten at man vet hvor stort. Det har vært diskutert et antall mellom 24 og 40 land. Det er vel det svar jeg kan gi på det første spørsmålet.

Hvorvidt vi blir invitert eller vil komme til å delta i hovedkonferansen, er ennå ikke avgjort. [121] Det vil i første rekke avhenge av hvordan denne forberedende konferansen kommer til å forløpe.

Når det så gjelder det møtet som ble holdt i Paris, og som ble oppløst i forgårs, er bakgrunnen for det som skjedde der nede i de siste dager, at man ikke kom fram til enighet om dagsorden for hovedkonferansen. Dette forberedende møte skulle diskutere dagsorden, det skulle bestemme møtested for hovedkonferansen og det skulle – som jeg sa – fastsette deltakerlandkretsen. Det ble ikke mye tid til å diskutere de siste spørsmål. Man konsentrerte seg hovedsakelig om dagsorden og der utkrystalliserte det seg to oppfatninger. På den ene side hadde man u-landene – det var i alt 7 land, hvorav 4 OPEC-land – som holdt meget sterkt på at en slik større konferanse måtte diskutere hele råvareproblematikken og ikke bare ta opp energispørsmål, på den annen side i-landene – det deltok i alt 3 – som mente at man skulle konsentrere seg om energispørsmålene, dog således at man også skulle kunne diskutere råvarespørsmål, men hovedvekten skulle legges på energispørsmålene. Det var på denne uenighet man skiltes, fordi det ikke var mulig å nærme seg hverandre så langt at man kunne bli enige om denne dagsorden.

Jeg vil gjerne understreke at det er ikke noe egentlig brudd i forhandlingene. Partene er blitt enige om å gå fra hverandre og man skal fortsette dialogen gjennom mer uformelle kanaler med sikte på å gjenoppta diskusjonen på dette forberedende

møtet når forutsetningene ligger bedre til rette for det. Det har vært en god atmosfære under drøftelsene. Ingen legger skylden på den annen part for at det ikke førte fram i denne omgang. Det har vært en nyttig oppklaring av hverandres synspunkter. Det har til dels skjedd en tilnærming i synspunktene, og man er for så vidt enige om å ta en tenkepause.

Jeg kan gjerne legge til at for u-landene og OPEC-landene har dette med ny internasjonal økonomisk orden stått som et sentralt spørsmål. Herunder kommer jo hele råvareproblematikken. Det er en sak de nå kjører sterkt i mange internasjonale sammenhenger. Den kom opp på den 7. ekstraordinære generalforsamling som FN holder i september måned. I-landene har for sin del ment – nettopp fordi hele råvareproblematikken nå diskuteres i andre internasjonale fora – at det vil være mest formålstjenlig at man på en slik åpen konferanse i første rekke konsentrerer oppmerksomheten om energispørsmålene, som i seg selv er så kompliserte og omfattende.

[122] **Berit Ås:** Takk, det var ikke så mye mer enn det jeg visste fra før.

Formannen: Jeg har ført opp meg selv, deretter Borten.

Så vidt jeg skjønner, var det på i-landsiden USA, Japan og EF som var representert. Kan statssekretæren opplyse om IEA på noen måte har hatt noen befatning med denne Paris-konferansen, eventuelt om i-landenes opplegg er blitt drøftet i noe IEA-organ?

Per Borten: Det gjaldt det siste, at det var tre i-land som møtte, og nå sier formannen USA, Japan, Frankrike og EF. Det blir jo fire, så vidt jeg kan skjønne.

Formannen: Så vidt jeg vet, var det EF og ikke Frankrike.

Statssekretær Arne Arnesen: EF møtte, men Frankrike var teknisk formann for konferansen.

Per Borten: De møtte ikke som deltaker?

Statssekretær Arne Arnesen: De møtte som en del av EF.

Per Borten: Hvilke er de tre andre i-landene utenom Frankrike? Videre: Hvilke land var invitert, og var alle de inviterte fremmøtt?

Statssekretær Arne Arnesen: Når det gjelder formannens spørsmål, kan jeg opplyse at IEA-styret hele tiden ble holdt løpende orientert om drøftelsene, og det var jo også en del meningsutveksling om opplegget hele tiden. Men det var [123] stort sett oppslutning blant IEA-landene om den holdning som de tre i-land hadde tatt på møtet.

Når det gjelder representanten Bortens spørsmål, kan jeg opplyse at følgende land deltok: Fra OPEC-landenes side var det Algerie, Iran, Saudi-Arabia og Venezuela, og de tre u-land som ikke selv er oljeprodusenter, er Brasil, India og Zaire. Dessuten deltok OECD, IEA og FN som observatører. OPEC var også invitert til å være til stede som observatør, men de sendte så vidt jeg forstår, ingen representant.

Formannen: Vi setter da punktum for dette, og jeg erklærer møtet for hevet.

Møtet hevet kl. 11.00.